

Predstavnici nevladinih organizacija iz Crne Gore koje aktivno učestvuju u razvoju demokratije, civilnog društva, ljudskih, manjinskih i ženskih prava, vladavine prava, ukidanju svih vrsta diskriminacije, očuvanju vrijednosti multietničkog i multikulturalnog društva, obrazovanja, promovisanja evropskih vrijednosti i standarda, razvoja ekološke svijesti,

Ubijedeni da su procesi intezivnih reformi političkog, pravnog, ekonomskog i obrazovnog sistema, kao što su reforma policije, tužilaštva, sudstva, borbe protiv političke i ostalih vrsta korupcije i organizovanog kriminala, otvaranje vlade i slobodnog pristupa informacijama, izgradnje istinskog javnog servisa RTCG, medijske transparentnosti i dekoncentracije, temelji razvoja demokratije u Crnoj Gori i spremni da tim procesima daju puni doprinos,

Želeći da skrenu pažnju domaće i međunarodne javnosti, a posebno zvaničnika Evropske unije na izazove sa kojima se crnogorsko društvo suočava u razvoju demokratije i vladavine prava, rješavanju pitanja državnog statusa Crne Gore i izgradnji održivog civilnog društva,

Daju

Zajedničku izjavu o uslovima za dalju demokratizaciju Crne Gore

1. Potpisnici smatraju da je konačno rješavanje državno-pravnog statusa Republike Crne Gore neophodan uslov za dalju demokratizaciju društva, osnaživanje vladavine prava i nastavak procesa evropskih integracija u Crnoj Gori. S tim u vezi, smatramo da je **neophodno organizovati demokratski i fer referendum o državnom statusu Crne Gore na proljeće 2006. godine. Referendum je neophodno organizovati u uslovima demokratskog i fer izjašnjavanja, uz nepristrasno izvještavanje medija, a posebno javnog servisa RTCG.**

Potpisnici smatraju da svako dalje održavanje statusa quo, odlaganje referenduma, sklapanje novog ugovora između političkih elita ili eventualni rezultat izjašnjavanja sa odloženim rokom važenja idu u prilog daljoj manipulaciji pitanjima identiteta, konsolidaciji nedemokratskih snaga u Crnoj Gori i Srbiji i bitno smanjuju šanse ovih država za sveobuhvatne društvene promjene i nastavak procesa stabilizacije i pridruživanja.

2. Svjesni činjenice da su multietnički i multikulturalni sklad najveće istorijske tekovine i najdragocjenije društvene vrijednosti Crne Gore,

Takođe svjesni činjenice da evropske integracije predstavljaju najbolji okvir za očuvanje ovih, i potpuno prihvatanje jednako važnih vrijednosti vladavine prava, socijalne pravde, otvorene ekonomije i mirnog rješavanja sporova,

Potpisnici upozoravaju na činjenicu da je za rješavanje pitanja državnog statusa i daljeg demokratskog napretka Crne Gore neophodno hitno otvaranje unutar-crnogorskog dijaloga, čime bi se stvorili uslovi za stvaranje konsensusa oko referendumu i referendumskih pravila i spriječilo dalje produbljivanje podjela u Crnoj Gori.

Stoga, potpisnici **pozivaju domaće političke subjekte u Crnoj Gori da pokažu dobru volju i istinsku spremnost da započnu konstruktivan, argumentovan i efikasan dijalog koji** bi doveo do postizanja neophodnog konsensusa oko rješavanja državnog pitanja i budućeg razvoja Crne Gore.

Pozivamo sve politički i nepolitički angažovane subjekte i pojedince, a posebno medije da, u mjeri svoga uticaja, **apeluju na nosioce političke moći da se odmah prekine sa upotrebom jezika mržnje i podizanjem nacionalnih tenzija** u podijeljenom i osiromašnom crnogorskom društvu.

Sa svoje strane, potpisnici se obavezuju da će uložiti sve svoje raspoložive resurse da doprinesu razvoju unutarcrnogorskog dijaloga, stvaranju pozitivne atmosfere za mirno i demokratsko rješavanje ovog pitanja, čime bi se učvrstile temeljne vrijednosti multietničkog i multikulturnog sklada i stvorile zdrave osnove za nastavak procesa stabilizacije i pridruživanja.

U tom kontekstu, **pozivamo Evropsku Uniju da zauzme konstruktivan stav i da na neutralan način kroz pružanje dobrih usluga doprinese postizanju konsenzusa u vezi sa ovim pitanjem.**

3. Imajući u vidu da je nastavak procesa stabilizacije i pridruživanja moguć samo kroz podsticanje već započetih društvenih i ekonomskih reformi u Crnoj Gori i kroz dalje uvođenje i sprovođenje evropskih standarda i vrijednosti, **smatramo da brzinu evropskih integracija ne treba uslovljavati konačnim rješenjem državnog statusa Crne Gore. Ta dinamika treba da bude određena samo ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz procesa stabilizacije i pridruživanja.**
4. Civilni sektor u Crnoj Gori je u sponu i veoma aktivno radi na uspostavljanju vladavine prava, socijalne pravde i tržišne ekonomije u okviru svojih mogućnosti. Potpisnici takođe intenzivno rade na procesu obrazovanja kadrova iz javnog, privrednog i civilnog sektora i izgradnje njihovih kapaciteta za usvajanje znanja i standarda EU.

Skrećemo pažnju na proces stvaranja paralelnog, paradržavnog nevladinog sektora, kroz favorizovanje organizacija lojalnih partijama prilikom raspodjele sredstava i lokalnih i republičkih budžeta.

U cilju daljeg jačanja civilnog sektora i njegove nezavisnosti od državnog aparata, potpisnici **traže od Evropske unije da sve programe pomoći namijenjene**

nevladinim organizacijama raspodjeljuje direktno, bez organa Republike Crne Gore kao posrednika. Takođe se sugeriše Evropskoj uniji da **sredstva namijenjena razvoju civilnog sektora u Crnoj Gori budu veća, operativnija, da odgovaraju stvarnim potrebama i da budu u službi razvoja održivog civilnog društva.**

5. Podsjećajući na korespondenciju grupe nevladinih organizacija sa komesarom za proširenje, gospodinom Olli Rehnem, ovom prilikom potpisnici ponovo **podvlače važnost direktne komunikacije sa predstavnicima Evropske unije.** U tom pravcu, otvaranje kancelarije Evropske komisije u Podgorici bi, u značajnom dijelu, riješilo ovaj problem sa kojim se nevladine organizacije u Crnoj Gori suočavaju.

U tom kontekstu, bilo bi veoma važno da evropski zvaničnici tokom svojih posjeta Crnoj Gori **nastave, prošire i prodube komunikaciju** i sa predstavnicima nevladinog sektora, kako bi stekli potpuniju sliku o crnogorskom društvu i njegovim potrebama.

Daliborka Uljarević, Izvršna direktorka
Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Stevo Muk, Izvršni direktor
Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)

Momčilo Radulović, Generalni sekretar
Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG)

Djuro Stojanović, Predsjednik Upravnog odbora
Centar za monitoring (CEMI)

Srdjan Darmanović, Predsjednik
Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)

Nebojša Medojević, Izvršni direktor
Grupa za promjene (GzP)

Majda Škrijelj, Izvršna direktorka
Fondacija za stipendiranje Roma (FSR)

Šerbo Rastoder, Glavni i odgovorni urednik
Almanah, udruženje i časopis za izučavanje, prezentaciju i zaštitu kulturno-
istorijske baštine Bošnjaka/Muslimana Crne Gore

Adrijana Husić, Izvršna direktorka
Omladinski kulturni centar Juventas

Veselj Beganaj, Predsjednik
Početak, Nikšić

Ljupka Kovačević, Koordinatorica
ŽINEC, Kotor

Zoran Šćekić, Izvršni direktor
Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore

Biljana Zeković, Izvršna direktorka
SOS telefoni

Koča Pavlović, Izvršni direktor
IPG Obala

Sanja Elezović, Izvršna direktorka
Fondacija Institut otvoreno društvo, Predstavništvo Crna Gora (FOSI ROM)